

Notitie afvalstoffenheffing

Sinds 2012 is veel gewijzigd op het gebied van afval.

In deze notitie een evaluatie van de afgelopen jaren, update over de recente ontwikkelingen en een voorstel voor aanpassing van de tarieven.

Hoofdtaken

Onder de afvalstoffenheffing vallen de volgende taken:

- Inzameling en verwerking huishoudelijk afval: deze werkzaamheden vormen de hoofdtaak. Hieronder vallen het inzamelen van restafval, Groente Fruit en Tuinafval (GFT), Plastic, Metaal en Drankkartonverpakkingen (PMD) van alle huishoudens in onze gemeente. Ook kleinere afvalstromen vallen hieronder zoals glas, oud papier, oud textiel, elektrische apparaten, takken en klein chemisch afval. Hiervoor hebben wij met lokale partners inzamelafspraken gemaakt zoals verenigingen, kerken en kringloopwinkels.
- Schoonhouden openbare ruimte: het schoonvegen van de straten en het legen van de straatafvalbakken.
- Voorlichting en promotie: via diverse campagnes en scholenacties worden jaarlijks georganiseerd om inwoners voor meer en betere recycling.

Hoofddoel 1: duurzamer

Deze doelstelling meten we aan de hand van het gemiddeld aantal kilo's restafval per inwoner en het percentage hergebruik van al het huishoudelijk afval in onze gemeente. ROVA registreert alle afvalstromen jaarlijks.

Restafval: het doel is 30 kilo restafval per inwoner in 2020. Uitgangspunt is 2012. Toen werd gemiddeld 149 kilo ingezameld. In 2016 is dit gedaald naar 57 kilo. De verwachting is dat door een aantal extra maatregelen, zoals gescheiden luierinzameling, het hoofddoel in 2020 wordt gehaald. Regionaal presteren wij beter dan andere gemeenten met een vergelijkbare afvalinzameling.

Hergebruik: het doel is 90% hergebruik. In 2012 was dit percentage 61%. In 2016 is dit percentage gestegen naar 87%. De verwachting is dat het doel in 2020 wordt gehaald. Ook op dit onderdeel scoren wij hoger dan andere vergelijkbare gemeenten.

Hoofddoel 2: niet duurder

Uitgangspunt is 2012. De afvalstoffenheffing bedroeg toen gemiddeld circa €200 per huishouden. Dit bedrag bestaat uit drie onderdelen: vastrecht à €90,-, 10 ledigingen restafval à €9,21 en 5 ledigingen GFT à €3,53.

In 2017 bedraagt de afvalstoffenheffing gemiddeld €140 per huishouden en is aanzienlijk lager dan 2012. Dit bedrag bestaat nu uit twee delen: het vastrechtdeel van €120 en de ledigingen restafval (17 ledigingen à €1,18).

De gemiddelde heffing in vergelijkbare omliggende gemeenten ligt ongeveer op €180 per huishouden.

De afvalstoffenheffing in Dalfsen dekt echter niet alle kosten. Op verzoek van de raad wordt het jaarlijkse tekort onttrokken aan de Voorziening Egalisatie Reiniging (de Voorziening). Ook mochten eenmalige investeringen voor de invoering van Omgekeerd Inzamelen worden betaald vanuit deze Voorziening. De Voorziening had begin 2012 een omvang van afgerond €1,8 miljoen. Eind 2017 is de omvang van de Voorziening gedaald tot ongeveer €330.000.

Voor 2018 wordt het tekort geschat op ongeveer €437.000, dat is circa €40 per huishouden.

De Voorziening is niet groot genoeg om dit tekort op te vangen.

Verandering: gemeentelijke kosten

De grootste wijziging betreft de toekenning van 9% overheadskosten en rentekosten aan de afvalbegroting per 2017. Dit is een extra kostenpost van ongeveer €11 per huishouden.

Ook worden vanaf 2017 de rentebaten van onze langlopende lening aan ROVA niet mee toegerekend aan de afvalbegroting. Deze verschuiving zorgt voor een tekort van ongeveer €5 per huishouden.

In 2016 hebben wij een bedrag van ca €365.000 ontvangen vanwege het stoppen met de deelname aan StiVam in Wijster. Dit bedrag is in de Voorziening Egalisatie Reiniging gestort.

Landelijk is vastgesteld dat een deel van de gemeentelijke reinigingskosten mag worden toegerekend aan de afvalstoffenheffing in plaats van de gemeentelijke exploitatie. Het college heeft besloten om met ingang van 2021 deze toerekening te verhogen met €9.000 = €1 per huishouden. Met dit bedrag is rekening gehouden in de begroting. De raad kan echter besluiten om meer kosten toe te rekenen aan de afvalstoffenheffing met een groter tekort c.q. tariefsaanpassing als gevolg.

Verandering: GFT

In 2012 belandde veel GFT nog in de restafvalcontainer. In 2013 is een nultarief ingevoerd voor het ledigen van de GFT-container en in het buitengebied is de GFT-container opnieuw uitgezet. De resultaten zijn bovengemiddeld goed. In 2012 werd gemiddeld 76 kilo per inwoner ingezameld. Op basis van de proef in Hoonhorst werd een stijging verwacht tot ongeveer 160 kilo. De realiteit is dat we in 2016 en in 2017 rond de 200 kilo per inwoner inzamelen. Dat is aanzienlijk meer dan bij vergelijkbare gemeenten in onze regio. Een duidelijke verklaring voor dit verschil is (nog) niet achterhaald. De verwachting is dat deze hoeveelheid GFT de komende jaren niet zal dalen.

Aan de inzameling, vergassing en compostering van GFT zijn kosten verbonden. Deze kosten zijn lager dan de inzameling en verwerking van restafval. In het tarief is rekening gehouden met beperkte opbrengsten door de verkoop van biogas en compost. In de begroting hadden we rekening gehouden met een stijging van GFT tot het maximaal het niveau van de proef in Hoonhorst. Doordat nu veel meer GFT wordt aangeboden, ontstaat een dekkingstekort. Het verschil is ongeveer €11 per huishouden. Dit tekort wordt nu betaald vanuit de Voorziening Egalisatie Reiniging.

Verandering: restafval

De hoeveelheid restafval is de afgelopen jaren aanzienlijk gedaald. Een combinatie van maatregelen heeft dit veroorzaakt. Doordat grondstoffen nu gratis huis-aan-huis worden opgehaald, stimuleert dit inwoners om beter afval te scheiden. Ook de 'verplichte' wandeling naar de ondergrondse buurtcontainer zorgt voor een drempel. Daarnaast dragen diverse kleinere maatregelen bij aan het succes.

Het grootste deel van de kosten voor inzamelen en verbranden van restafval wordt gedekt door het ledigingstarief. In 2016 heeft ROVA een nieuw tarief geadviseerd van €1,55 per aanbieding maar dat advies is in Dalfsen nog niet ingevoerd. Hierdoor ontstaat jaarlijks een dekkingstekort van ongeveer €4 per huishouden.

Verandering: verpakkingen

Gemeenten krijgen sinds 2009 een inzamelvergoeding van de verpakkingsindustrie voor plastic, glas en oud papier. In de beginjaren waren de vergoedingen veel hoger dan onze kosten. Met name deze extra baten zorgden voor een flinke groei van onze Voorziening Egalisatie Reiniging. Conform de landelijke afspraken dalen de vergoedingen langzaam. Door de introductie van de oranje container in 2015 is de hoeveelheid ingezamelde verpakkingen per inwoner flink gestegen van 14 kilo in 2012 naar 37 kilo in 2016. Logischerwijs ontvangen wij daarom ook meer vergoeding waardoor de kosten zijn gedekt.

Sinds 2015 krijgen gemeenten ook een vergoeding voor de inzameling van drankenkartons. Deze inzameling is geïntegreerd met plastic en is kostenneutraal. Tot slot mogen inwoners ook blik in de oranje container stoppen. De opbrengst van metaal dekken de kosten hiervan.

Ook ontvangt de gemeente Dalfsen een zwerfafvalvergoeding. Hiervoor worden diverse zwerfafvalacties georganiseerd waaronder het Cleanteam en de Vuurwerkopruiactie. De vergoeding dekt de kosten van deze acties.

Een landelijk probleem is de recyclingscapaciteit van plastic verpakkingen. Door de enorme toename van aanbod, is de verwerkingscapaciteit te klein. Momenteel gaat daarom een deel van ons verpakkingsafval naar een verwerkingsfabriek in Duitsland. De transportkosten en verwerkingskosten zijn hier hoger.

Een ander probleem is de weerstand van de verpakkingsindustrie. Zij moeten meer vergoeding betalen vanwege de enorme stijging. Langlopende discussies over de kwaliteit, samenstelling en hoogte van de vergoeding zijn het gevolg. Ook wordt de uitbetaling van de vergoeding vertraagd door deze discussies. VNG en ROVA zorgen voor een goede vertegenwoordiging in deze discussies.

In de begroting is rekening gehouden met een verhoging van €3 per huishouden. Recentelijk heeft ROVA alle deelnemende gemeenten geadviseerd om rekening te houden met een extra tariefsverhoging van €5 per huishouden. Deze laatste aankondiging was nog niet verwerkt in de primitieve begroting.

Verandering: oud papier

In 2014 zijn nieuwe samenwerkingsovereenkomsten afgesloten met de oud-papierinzamelaars in onze gemeente. De kosten zijn eerlijker verdeeld en voor de gemeente nu neutraal.

Daarnaast is een nieuw verwerkingscontract afgesloten met hogere vergoedingen voor de inzamelaars. De inzameling van oud papier verloopt goed.

Verandering: kringloop

In 2015 is een nieuw contract afgesloten met kringloopbedrijf Noggus & Noggus. De vergoedingen zijn hierin geactualiseerd met een lagere bijdrage van de gemeente als gevolg. Daar staat tegenover dat zij het beheer en de opbrengst van een aantal oude en nieuwe textielcontainers hebben overgenomen van de gemeente. En is een lokale textielsortering gestart met sociale arbeid. Totaal zijn de acties kostenneutraal voor de gemeente.

In 2017 heeft de gemeente eenmalig het initiatief Road2Work gesteund met een bijdrage van €25.000 voor het opstarten van het bedrijf, ten laste van de Voorziening.

Financiële effecten

Tabel 1 overzicht geschat tekort per huishouden

Onderdeel	Geschat tekort per huishouden
Extra overheadkosten	€ 11
Verschuiving rentebaten	€ 5
Extra reinigingskosten	€ 1
Onverwachte stijging GFT-kosten	€11
Nieuw ledigingstarief restafval	€ 4
Stijging kosten PMD 1	€ 3
Stijging kosten PMD 2	€ 5
totaal	€40

Het tekort kan in 2018 niet geheel meer worden opgevangen door de Voorziening.

In de onderstaande tabel is een geleidelijke verhoging van het vastrecht doorberekend (€15 in 2018, €15 in 2019 en €6 in 2020). Daarnaast wordt uitgegaan van het hanteren van het nieuwe ledigingstarief voor restafval in 2018.

Tabel 2 overzicht effect voorgestelde tariefverhogingen begroting

Onderdeel	2018	2019	2020	2021
Onttrekking op basis van de primitieve begroting	-€382.000	-€388.000	-€370.000	-€381.000
Extra kosten verpakkingen 2	-€55.000	-€55.000	-€55.000	-€55.000
Extra opbrengsten vastrecht €15+€15+€6	+€165.000	+€330.000	+€396.000	+€396.000
Extra opbrengsten ledigingen restafval €4	+€42.000	+€37.000	+€37.000	+€37.000
Totaal (negatief = tekort)	-€230.000	-€76.000	+€8.000	-€3.000
Omvang Voorziening op 31 dec	€101.500	€25.500	€33.500	€30.500

Uit tabel 2 blijkt dat in 2021 de afvalstoffenheffing nagenoeg kostendekkend is en de Voorziening nog een beperkte omvang heeft.

Tabel 3: overzicht effect voorgestelde tariefverhoging op een gemiddeld huishouden

Onderdeel	2012	2017	2018	2019	2020	2021
Vastrecht	€90	€120	€135	€150	€156	€156
Lediging restafval gem. huishouden	€92	€20	€25	€24	€24	€24
Ledigingen GFT gem. huishouden	€18	0	0	0	0	0
Totaal	€200	€140	€160	€174	€180	€180

Uit tabel 3 blijkt dat ondanks de stijging van de tarieven de totale kosten voor een gemiddeld huishouden in 2021 nog steeds lager zijn dan in de oude situatie van 2012.